

MÄSTARTIPS OM TRIM

Staffan Larsvall (S 7), 1979 års mest framgångsrika Express-seglare vinnare av bl.a. Vår och Höstcup i Stockholm, 1:a på Baltic Race och 2:a på RM, ger oss här del av sina erfarenheter.

Med stor sannolikhet blir Albin Express 80-talets stora kappseglingssklass. Den har allt utom ståhöjd, skämtar någon. I detta ligger mycket. Snabb, livlig, spännande, ja superlativen bara regnar över Peter Norlins nykonstruktion. Ger här min syn på trimning av båten efter 1 säsongseglande.

Riggen:

För de båtar som valt att inte använda travare måste mastrännans öppning höjas ca 2 dm för att underlätta vid hissning av storen. Detta utföres bäst med sågklinga. Fila och smärjla noggrant. Den stora fördelen med replik visar sig vid revning, då man slipper i- och urtagning av travarna. Man kan således reva storen från sittbrunnen mycket snabbt och enkelt. Ställ riggen något bakåtlutad. (För de flesta båtarna innebär detta att vantskruven till förstaget är max uppskruvad). Kontrollera att masten står i lod i sidled genom att med ett i fallet hissigt stålmåttband mäta av mot röstjärnsbyglarna.

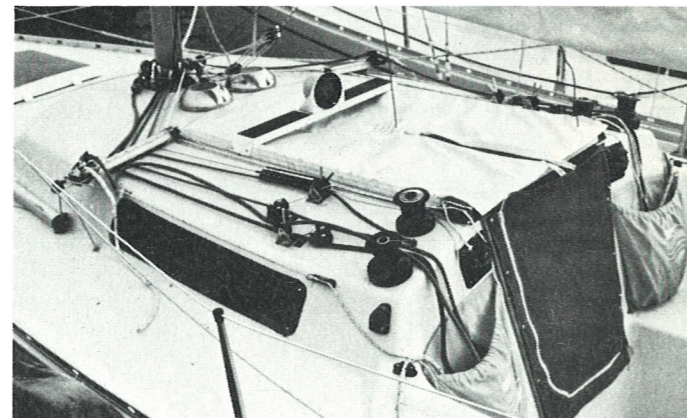
Fortsätt att metodiskt slutspänna riggen hårt. Om du nu drar i häckstaget så ska bara den övre hälften av masten böja sig bakåt. En rak och hårt uppspänd rigg minskar de enorma zagg som uppstår på 7/8-delsrigg vid ökande vind. Eftersom reglerna bara tillåter en enda max fock, blir förstagszaget alltid ett problem.

När riggen står rätt skall båten vid 1-3 m/s kryss vara något lovgurig. Viktigt är att båten seglas plant vid utvärdering av balansen, (10-15° lutning max). Om båten är alltför lovgurig, så res masten framåt genom att spänna förstaget ca 1 cm i taget mellan provseglingarna tills du är nöjd.

Om du har alla trimfunktionerna tillbakadragna till sittbrunnen bör man också borra bort alla överflödiga knappar på riggen, eftersom segel och skot annars lätt fastnar. I hålen kan man skruva in en täckande skruv eller dra i en popnit.

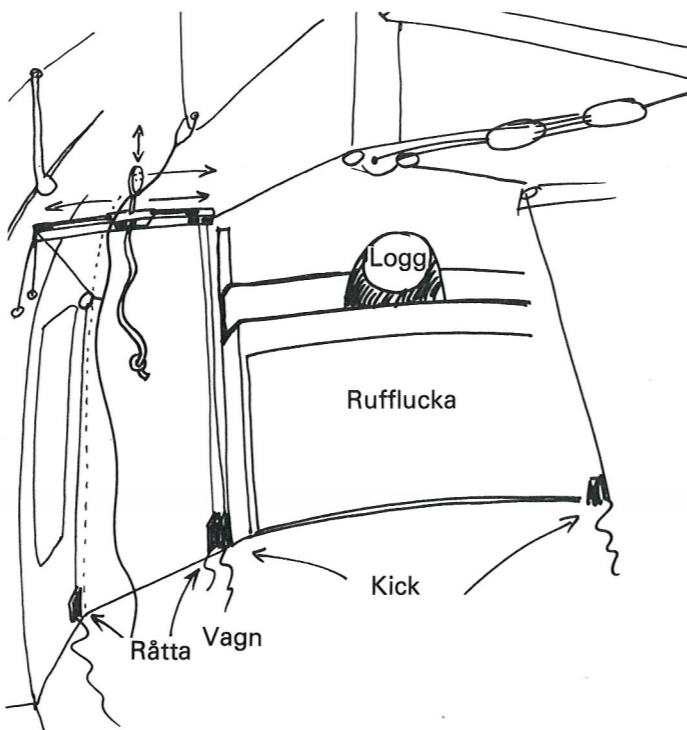
Båten vid kappsegling:

Lämpliga detaljer på båten för dig som vill ha extra fart.

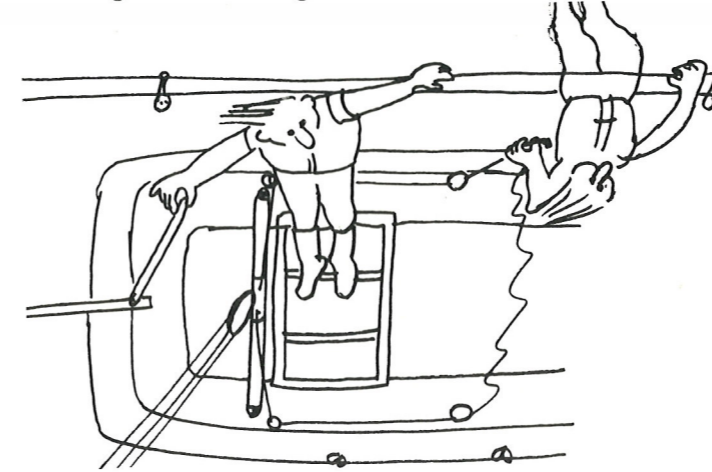

Fockskotskena

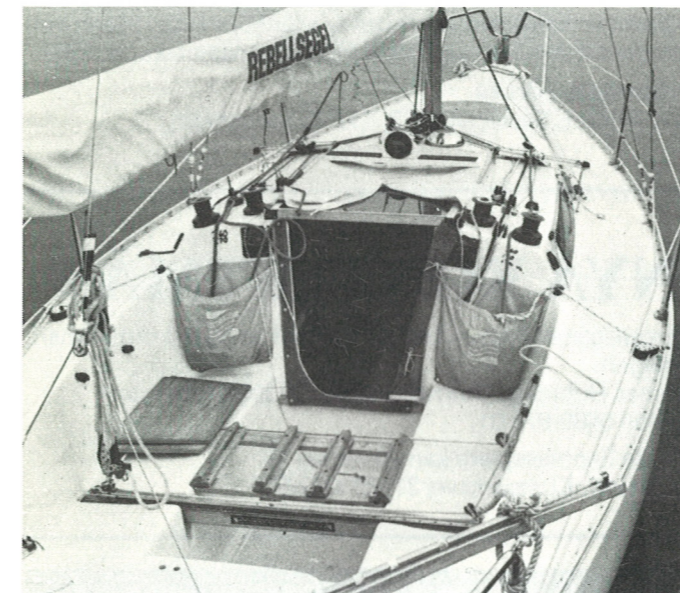
Tvärskenan ligger ca 35 cm bakom mastfotsbeslaget.

Ledvagn till storsegel och stöd för fötterna

Viktfordelningen — Inga onödiga kg i ändskeppen. Kör fram pentryt i främre läget samt fördela utrustningen så att babordssidan lastas ner något extra som motvikt till pentryt. För havskappsegling bör speciella slingerskott sys som gör det möjligt för 2 man att ligga i lovart.

Kryss i lättvind: 1-4 m/s

Fockskotpunkten ska nu ställas in i höjd och sidled så att spalten mellan stor och fock blir så effektiv som möjligt. Genom att dra in skotpunkten till 7° = 45 cm från centrumlinjen kan man skota lite lösare och härmed erhålla bättre tvist i focken.

Om telltalesen i toppen på lovartsidan om focken virvlar upp för tidigt i förhållande till de nedre, kan du sänka skotpunkten ett par cm. Draget ska nu komma jämt utmed hela förliket. Segla sedan på fockens mittersta telltales. Man kan nu säga att den utgör ett medelvärde för den övre och den nedre telltalesen. Först nu ska båtens "motor" storen anpassas till focken, så att inget eller o-betydligt inslag uppstår utmed masten. Om du har ett

mycket stort inslag i storen, så plana ut seglet med bomuthalet utan att plana storen för mycket utmed bommen. Lovartskota storen så att ledvagnen ligger vid toftkanten, samt skota lätt med vacker tvist, d.v.s. öppet segel hela vägen.

Om du tycker att akterliket stänger, så försök att öppna seglets övre del med häckstaget. Om seglet stänger ner till öppna det med trimrevet. Allt verkar nu perfekt. Träna nu därför ett flertal vändningar och försök att hitta samma perfekta "skruv" efter varje vändning. För att man ska accelerera snabbt bör man i varje slag lufta igenom seglen. Glöm inte detta även i trängda situationer. Rorsman bör alltid ha hjälp med ledvagnen av någon duktig gast.

I lätta vindar är båten snabbast med bara 3 man ombord och om man ändå är 4 så fördela er i lä och lovart men sitt centralt i längsled. Att vara 5 man ombord är förbjudet enl. klassreglerna!

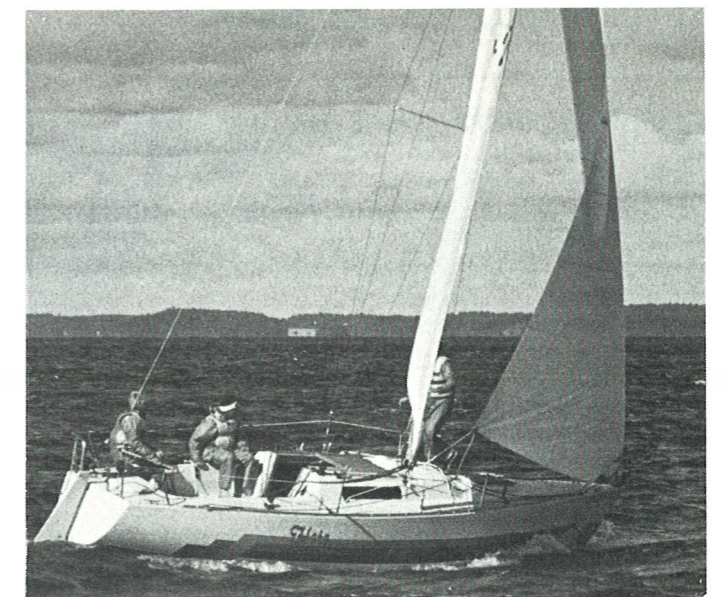
Kryss i hårdare vind:

Eftersom båten ska seglas så upprätt som möjligt med bibehållet drag i seglen, bör man nu vara 4 ombord. Är man bara 3 så måste man reva storen redan vid 8-10 m/s.

Vid segling inomskärs kan 4:e man sitta bakom rorsman. Vid segling i högre sjö bör folket ombord hamna längre fram för att minska lovgirigheten. Lovartskojen är ett bra men ett något omänskligare tillhåll för 4:e man. Vid lutning över 20° händer det lätt att rorsman kasar ner i lä. Därför vill jag rekommendera en tvärgående löstagbar stege som fotstöd för att förhindra detta.

Focken skotas nu allt längre ut på skenan 10° = 65 cm från centrumlinjen. Samtidigt kan skotpunkten höjas ca 3-5 cm för att öppna seglet i toppen. Segla på fockens nedre telltales. Genom att skota storen hårdare minskar ökningen av förstagszaget.

Man kan säga att man skotar förstaget rakare. Båtens viktigaste trimtamp går nu till ledvagnen.

Båtens lutning ska ju vara konstant 15-20° och man måste nu mer än tidigare, jobba med ledvagnen synkront med vindpustarna. Ledvagnen får åka mellan centrumlinjen och förbi lå toftkant 1 dm. Farten bör aldrig ligga under 5,5 knop. I annat fall byt "chaffis".

Hårda slörar med spinnaker:

Då båten har tämligen lätt för att "broacha" måste segelföringen anpassas till besättningens storlek. 4:e man kan vara akter om rorsman för att lasta ner aktern och rodret. Eftersom storseglet vill vrida upp båten mot lovart och bommen har lätt att fastna mot spinnakerns läskot, så måste stören snabbt kunna luftas igenom. Detta sker bäst med av att släppa på kicktaljan som också måste kunna nås av rorsman på lovartsidan.

Är man bara 3 man ombord och det visar sig att farten kryper under 5,5 knop, så är det bättre att bärga spinnakern då både krängning och avdrift annars lätt blir för stor. Vid vissa tillfällen kan det löna sig att använda stormfocken tillsammans med stora focken. Detta fungerar bäst vid hård halv vind och segling på öppna ostörda vatten. Stormfocken hissas då ca 1 m bakom förstaget och skotas i spinnblocket akteröver. Focken bör skotas längre ut och längre fram ca 13-15°, (d.v.s. 80-90 cm från centrumlinjen samt 3,45-3,5 m bakom förstaget beroende på vilken form focken har).

Lätta undanvindar med spinnaker:

Ofta måste focken strykas då den gör spinnakern instabil. Luften runt masten blir alltför stillastående. Detta gäller nästan alla 7/8-delsriggade mindre båtar. Viktfördelningen blir nu mycket känsligare och man bör stävbelasta båten med 1 man på fördäck eller i förpik så att aktersläppet blir bra samt att den våta ytan på rodret minskar. Låt inte spinnakern komma för nära förstaget utan släpp fram båda hornen något extra.

Loggen:

Till denna mycket livliga och känsliga båt vill jag verkligen betona vikten av att ha en bra logg, gärna av digital typ med separat trippmätare. Den bör då vara placerad så nära rorsmans normala synfält som möjligt.

Loggen har under sommarens kappseglingar och tränings-tillfällen varit till ovärderlig hjälp. Vår logg drabbades emellertid av solsting vid ett känsligt tillfälle och siffrorna flöt ihop till amöbaform. En hink kallt vatten som hällades över instrumentet löste dock problemet snabbt och effektivt.

SNYGGASTE EXPRESSEN?

Det har varit kul att se hur det har dykt upp Expresser med snygga och tuffa dekorlinjer och färgkombinationer i sommar. Bland annat Hetz från Kristinehamn och Getting Straight från Stockholm. Men vilken av alla Expresser som kommer att segla 1980 är snyggast?

Måla, spraya och tejsa din Express i vinter och skicka en färgbild på den till Expressförbundet. Snyggaste bidragen kommer att sättas upp i Express-hörnan på restaurang Hedvig på Storgatan i Stockholm. Där kommer även priset att hänga, en Express i tenn cirka 50 cm hög och monterad på en platta av sjödränkt ek. Priset är skänkt av Albin Marin och kommer att delas ut i samband med Riksmästerskapet 1980.

Förbundets adress

Larry Ahlfert, Sturegatan 13, 111 45 Stockholm

NYA KONTAKTMÄN

Expressegglare i Kalmar trakten har fått en egen kontaktman, nämligen:

Thomas Hübinett, Stenviksvägen 12, 392 47 Kalmar.
Telefon 0480-873 01.

Danska Expressegglare kan vända sig till:
Helgelund, Kustparksvej 21, 8240 Egå.

